

Asia: VN/26600/2023

Lausuntopyyntö: Työryhmän mietintö ulosottosääntelyn uudistamisesta

Tulojen ulosmittaus

Lausuntonne yleisesti tulojen ulosmittausta koskevista muutosehdotuksista.

Uudistamisen tavoite yksinkertaisemmista ja ymmärrettävämistä ulosoton laskentasäännöistä sekä velallisten yhdenvertaisesta kohtelusta on kannatettavaa. SAK kuitenkin painottaa, että uudistus on ensisijaisesti tehtävä velallisen eikä hallinnon tai säästötoimenpiteiden näkökulmasta.

Lausuntonne ehdotuksesta säilyttää velallisen suojaisuus takuueläkkeen tasolla (ehdotettu muutos ulosottokaaren 4 luvun 48 §:ään).

-

Lausuntonne ehdotetuista ulosmittauksen määrän laskentasäännöistä (ehdotetut muutokset 4 luvun 49 ja 50 §:ään sekä ehdotettu uusi 49 a §).

-

Lausuntonne ehdotuksesta velallisen elatuksen varassa olevien henkilöiden huomioimiseen tulojen ulosmittauksessa (ehdotetut muutokset 4 luvun 48 ja 49 §:iin).

Mietinnössä esitetään, että avopuolisoa ja puolison lasta ei otettaisi jatkossa huomioon ulosmittauksen määrää laskettaessa. SAK huomauttaa, että esitys ei huomioi perheiden tosiasiallista elatusvastuuta ja on huolissaan lapsiperheköyhyyden kasvamisesta. THL:n laskelmien mukaan hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset lisäävät pienituloisten määrää noin 110 000 ihmisellä, joista alaikäisiä on 27 000.

Lausuntonne ehdotuksesta poistaa vapaakuukausia koskevat säännökset sekä muuttaa ulosmittauksen rajoittamista koskevaa säännöstä. (Ehdotus muuttaa 4 luvun 51 § ja kumota 4 luvun 52 ja 53 §:t).

Vapaakuukausien poistaminen korvattaisiin ulosoton määrien kuukausittaisella pienentämisellä ja erottamisetuun tehtävillä muutoksilla. Esityksen tarkoituksena on, että velallinen varautuisi tuleviin tarpeisiinsa säästämällä rahaa esimerkiksi pankkitilille. SAK painottaa, että vapaakuukaudet ovat auttaneet talouden suunnittelussa myös yllättävissä elämäntilanteissa. Lisäksi on huomioitava, että suurin osa ulosottovelallisista on pieni- tai keskituloisia ja alemmissa tuloluokissa keskimääräiset nettotulot ovat vapaakuukausina olleet tilityskuukausia pienemmät. Tämä tarkoittaa, että

vapaakuukausien aikana saatavat tulot on tarvittu elinkustannuksiin. SAK vaatii, että mahdollisuus ulosoton keventämiseen on säilytettävä esimerkiksi vaikeita elämäntilanteita ja kertahankintoja varten, sillä omaehtoinen säästäminen ei välttämättä ole mahdollista. Erityisesti, kun esityksen mukaan ulosmittauksen määrän keventämistä on myös tarkoitus rajoittaa.

Lausuntonne työryhmän mietinnön jaksossa 5.1 esitetystä sekä oikeusministeriön muistiossa käsitellystä vaihtoehdosta, jossa velalliselle viran puolesta myönnettävät vapaakuukaudet säilytettäisiin osittain.

-

Lausuntonne ehdotetusta muutoksesta jatkuvan elatusavun perintää koskevaan säännökseen (ehdotettu muutos 4 luvun 54 §:ään).

-

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

SAK painottaa, että ulosoton maksuprosenttien olisi oltava tasolla, joka huomioisi velallisen todellisen maksukyvyn, ja että työn tekeminen olisi kannattavaa. On myös varmistettava, ettei ulosmittausta ylimitoiteta tulojen epäsäännöllisyyden vuoksi. Pienituloisten henkilöiden osalta ulosmittauksen keventyminen nostaa työllistymisen kannustimia, mutta mahdollisen maksuaikojen pidentymisen ja korkokustannusten kasvun vaikutus on päinvastainen. Työllisyysvaikutuksia ei mietinnössä ole arvioitu, vaan ne perustuvat aiempaan selvitykseen.

Mietinnön vaikutusarviot painottuvat hallinnollisen taakan keventämiseen, henkilöstövaikutuksiin ja teknisiin muutoksiin. Muutosten yksittäiset vaikutukset on arvioitu pieniksi, mutta vaikutus pienituloisiin voi olla mittava henkilötasolla. SAK huomauttaa, että muutosten yhteisvaikutukset velallisen osalta puuttuvat kokonaan eikä sosiaaliturvaetuuksien laajenevien ulosmittausten heijastusvaikutuksia ole huomioitu. On myös huomioitava, että ulosottovelallisten, häätöjen ja maksuhäiriöiden määrät ovat kasvaneet merkittävästi.

Lausuntonne tulojen ulosmittaukseen ehdotettujen muutosten taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutuksista palkan maksajien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Muut ulosottokaaren muutosehdotukset

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velvollisuutta lähettää ulosmittauksen ennakkoilmoitus toistuvaistulon ulosmittauksesta ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotetut muutokset 3 luvun 33 ja 34 §:iin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa luonnollisen henkilön rahavaroja koskevaa erottamisetua ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 21 §:n 1 momentin 6 kohtaan)

-

Lausuntonne ehdotuksesta lisätä lakiin velallisenä olevan kuolinpesän rahavaroja koskeva erottamisetu ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu 4 luvun 21 §:n uusi 3 momentti)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisen maksusuunnitelman lakkauttamista koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 4 luvun 59 §:n 2 momenttiin)

-

Lausuntonne ehdotuksesta muuttaa velallisenä olevalta kuolinpesältä ulosmitattujen varojen tilittämistä koskevaa säännöstä ja ehdotuksen arvioiduista vaikutuksista. (Ehdotettu muutos 6 luvun 16 §:n 1 momenttiin)

-

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Lausuntonne työryhmän ehdotuksesta muuttaa sosiaaliturvaetuuksien ulosmittausta koskevaa lainsäädäntöä.

-

Lausuntonne työryhmän ehdotuksen vaikutuksista. Arvioitteko sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaukseen ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Henki- ja eläkevakuutusten ulosmittaus

Lausuntonne ehdotetusta ulosottokaaren 4 luvun 70 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Lausuntonne ehdotetusta vakuutuslainsäädännön 54 §:n muutoksesta ja sen arvioiduista vaikutuksista. Arvioitteko ehdotetulla muutoksella olevan sellaisia vaikutuksia, joita mietinnössä ei ole tunnistettu?

-

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Lausuntonne työryhmän muistiosta

-

Muut mietintöä koskevat huomiot

Lausunnonantajan muut huomiot työryhmän mietinnöstä, työryhmän varojen kohdentamista koskevasta muistiosta tai oikeusministeriön vapaakuukausia koskevasta muistiosta.

-

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry